

بسم الله الرحمن الرحيم
وصلی الله علی محمد وآله
تدبر حسینی (ع)
شرح زیارت عاشورا (۱)

السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ عَلَى الْأَزْوَاجِ الَّتِي حَلَّتْ بِفَنَائِكَ

عالم به ماتم تو حسینی غم است یعنی که فصل سوک و عزاء، فصل ماتم است
از عرش تابه فرش تمام فرشتگان فریاد می زنند که ماه محرم است

موضوع تدبر: زیارت عاشورا دارای چه خصوصیت مهمی است که هر فرد موحدی در فرازهای گوناگون آن، مرتب از علاقه و علل وابستگی خود به جبهه امامش و برائت و عدم پیوستگی خود نسبت به مخالفین و دشمنان او سخن می گوید و با تمام وجود آمادگی و عطش خود را برای هر گونه همراهی و همکاری و فداکاری در راه حق و مقابله و مبارزه باطل اعلام می دارد؟!!

فضیلت و اهمیت

زیارت عاشورا معروفترین زیارتنامه امام حسین(ع) است. این زیارتنامه حدیث قدسی و از سوی خداوند رسیده است. [حسینی، زیارة عاشورا تحفة من السماء، ۱۴۳۶ق، ص ۱۰۹]. شیعیان و علمای شیعه در ایام مختلف سال آن را به تنهایی یا به صورت جمعی قرائت می کنند. [ملکیان، مقدمه شفاءالصدور، انتشارات اسوه، ص ۵]. به گفته میرزا ابوالفضل تهرانی، از علمای شیعه در قرن سیزده و چهاردهم قمری، از زیارت عاشورا در برآورده شدن حاجات، آن قدر برکات و منافع دنیوی و آثار و خواص شگفت آور نقل شده است که قابل شمارش نیست. [حسینی زنجانی، شرح زیارت عاشورا، ۱۳۸۸ش، ص ۳۲ و ۳۳]

برپایه روایت صفوان بن مهران، امام صادق(ع) و پدران معصوم آن حضرت ضمانت کرده اند که هر کس این زیارت و دعای بعد از آن را از دور یا نزدیک بخواند، زیارتش مقبول درگاه خدا، دعایش مستجاب، حاجاتش برآورده شده، مورد شفاعت قرار گرفته و حتی شفاعتش درباره دیگران نیز پذیرفته شده و اهل بهشت خواهد بود. [طوسی، مصباح المتعبد، ۱۴۱۱ق، ج ۲، ص ۷۸۱]. در پایان روایت صفوان آمده است: ای صفوان هرگاه حاجتی داشتی، در هر مکان که بودی، این زیارت و دعای بعد از آن را بخوان و حاجتت را از خدا بخواه که از جانب خداوند برآورده خواهد شد. [طوسی، مصباح المتعبد، ۱۴۱۱ق، ج ۲، ص ۷۸۲]

به گفته میرزا جواد تبریزی، از مراجع تقلید شیعه، در اهمیت این زیارتنامه همین بس که علمای بزرگ شیعه همچون ابن قولویه، شیخ طوسی، ابن مشهدی، سید ابن طاووس، علامه حلی، شهید اول و دیگران در طی قرون متمادی آن را نقل کرده اند. [تبریزی، زیارت عاشورا فراتر از شبهه، ۱۳۸۹ش، ص ۹۶]

هفت آسمان پُر است ز گرد عزای تو چشمان مهر و ماه ز داغ تو پُر نم است
کعبه سیاهپوش عزایت شد و هنوز شور غمت به سینه پُر شور زمزم است

ثواب قرائت زیارت عاشورا

بر اساس روایتی که علقمة بن محمد حضرمی از امام باقر (ع) نقل کرده است، کسی که پس از سلام بر امام حسین (ع) و دو رکعت نماز، زیارت عاشورا را بخواند، هزار هزار حسنه به او عطا می‌شود، هزار هزار گناه از او محو می‌شود و هزار هزار درجه بالا می‌رود و از کسانی خواهد بود که در رکاب امام حسین (ع) به شهادت رسیده‌اند؛ هم درجه با آنان خواهد بود. همچنین او در ثواب تمام انبیاء، رسولان و هر کس که امام حسین را از روز شهادتش تا کنون زیارت کرده است، شریک خواهد بود. [ابن قولویه، کامل الزیارات، ۱۳۵۶ ش، ص ۱۷۶]. در این روایت آمده است که امام پنجم شیعیان بعد از نقل این زیارت، فرمود: «ای علقمه! اگر توانستی هر روز از عمرت حسین (ع) را با این زیارت‌نامه، زیارت کنی، این کار را انجام بده، پس برای تو ثواب تمام این زیارت است.» [طوسی، مصباح المتعبد، ۱۴۱۱ ق، ج ۲، ص ۷۷۶ و ۷۷۷].

بر پایه روایت مذکور، برای کسی هم که با این زیارت‌نامه، امام حسین (ع) را در روز عاشورا از دور زیارت کند، تمام آن ثواب‌ها نوشته می‌شود. [ابن قولویه، کامل الزیارات، ۱۳۵۶ ش، ص ۱۷۵].

بعد از گذشت این همه سال از شهادتت گلزار دین هنوز ز خون تو خرم است
تا با خبر شوند همه عالم از غمت یادآور غم تو رسول مكرم است

اعتبار سندی زیارت عاشورا

به گفته آیت الله سید موسی شبیری زنجانی، حدیث‌شناس و عالم رجالی شیعه، علمای امامیه درباره وثاقت سند زیارت عاشورا اجماع دارند و همه آنها اصل زیارت عاشورا را امری قطعی و مسلم می‌دانند. [شبیری زنجانی، استفتاء شماره ۴۳۸۳، تاریخ ثبت استفتاء ۱۳۸۶/۰۱/۳۰]. آیت الله شبیری همچنین معتقد است علاوه بر تاییدات غیبی که زیارت عاشورا دارد، سند نقل شده در کتاب مصباح المتعبد سندی صحیح است. [«استفتائات عزاداری»، سؤال ۶۷، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مرجع عالیقدر آیت الله العظمی شبیری زنجانی]. او از دو طریق صحت این سند را تبیین می‌کند. [شبیری زنجانی، جرعه‌ای از دریا، ۱۳۸۹ ش، ج ۱، ص ۲۵۱-۲۵۲]. آیت الله میرزا جواد تبریزی نیز معتقد است که زیارت عاشورا نیازی به بررسی سندی ندارد؛ زیرا این زیارت، مشهور و جزو شعارها و باورهای شیعه شده است و مضامین آن نیز در روایات صحیح وجود دارد. [تبریزی، زیارت عاشورا فراتر از شبهه، ۱۳۸۹ ش، ص ۷۵].

شاید بتوان گفت قدیمی‌ترین متنی که زیارت عاشورا در آن نقل شده، کامل الزیارات [ابن قولویه، کامل الزیارات، ۱۳۵۶ ش، ص ۱۷۵-۱۷۹]. نوشته ابن قولویه در قرن چهارم هجری است. در این کتاب، متن زیارت عاشورا از امام باقر (ع) نقل شده است. [ابن قولویه، کامل الزیارات، ۱۳۵۶ ش، ص ۱۷۵].

♦ به گفته ابوالمعالی محمد کلباسی، از مجتهدان قرن سیزدهم هجری که شرحی بر زیارت عاشورا نگاشته، شیخ طوسی در کتاب مصباح المتعبد [طوسی، مصباح المتعبد، ۱۴۱۱ ق، ج ۲، ص ۷۷۲]، این زیارت را با سندی دیگر از امام باقر (ع) نقل کرده است. [کلباسی، شرح زیارت عاشورا، ۱۴۲۸ ق، ص ۲۱۰].

برخی از محققان معتقدند شیخ طوسی زیارت عاشورا را از کامل الزیارات نقل کرده است. [«دیدگاه علامه عسگری در رابطه با زیارت عاشورا»، سایت دبیرخانه دین‌پژوهان کشور].

شیخ ما تقة الاسلام نوری رحمه الله فرموده: اما زیارت عاشورا، پس در فضل و مقام آن بس که از سنخ سایر زیارات نیست که به ظاهر از انشاء و املائی معصومی باشد هر چند که از قلوب مطهره ایشان چیزی جز آنچه از عالم بالا به آنجا رسد بیرون نیاید بلکه از سنخ احادیث قدسیه است که به

همین ترتیب از زیارت و لعن و سلام و دعا از حضرت احدیت جلت عظمت به جبرئیل امین و از او به خاتم النبیین صلی الله علیه و آله رسیده و به حسب تجربه مداومت به آن در چهل روز یا کمتر در قضای حاجات و نیل مقاصد و دفع اعدای بی نظیر است [مفاتیح الجنان شیخ عباس قمی] از خداوند متعال می خواهیم ما را به ولایت ائمه اطهار خاصه صاحب این زیارت محشور بگرداند و با هدایت و کرامت خود به ما معرفت و شناخت بیشتر عنایت فرماید تا شاید به برکت اعتصام به عترت ، تقرب خداوند میسر گردد.

صفوان از قول امام صادق علیه السلام نقل می کند که بر امام صادق علیه السلام وارد شدم و این زیارت را به جای آوردم سپس حضرت فرمود که مواظب باش این زیارت را بخوان که من ضمانت می کنم در نزد خداوند برای کسانی که از دور یا نزدیک این زیارت را بخوانند که زیارتش مقبول و سعیش مشکور و سلامش خدمت ابا عبد الله امام حسین برسد و حاجتش هرچند زیاد باشد روا خواهد شد. و سپس ادامه داد که این زیارت را از پدرم و او از پدرش علی ابن الحسین (ع)... تا امیر المؤمنین (ع) و پیامبر (ص) و او از جانب خداوند با همین ضمانتها آورده است. (مفاتیح الجنان، حاج شیخ عباس قمی، باب سوم، (بحار الانوار- جلد ۹۸- ص ۳۰۰)

تا فیضی از فضیلت غم های تو برند خلوت نشین سوگ تو موسی و آدم است

هرجا به پاست محفل سوگت ، به پیش چشم تصویر کربلای تو آنجا مجسم است

اتحاد و معیت با سیدالشهداء (ع) در زیارت عاشورا

در متن زیارت عاشورا برای زائر حالات و مقاماتی حاصل می شود که می تواند در هر مقامی از رشد و سلوک خود، دعایی و خواسته رفیعی مثل خونخواهی امام حسین (ع)، و افتخار معیت با معصوم (ع) و همراهی با او را در دنیا و آخرت از خداوندگار هستی طلب کند. «**اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَحْيَايَ**

مَحْيَا مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ مَمَاتٍ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ» بعد از آن سلام و لعن ها، اولین دعا این

است که: «**لَقَدْ عَظُمَ مُصَابِي بِكَ فَاسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي أَكْرَمَ مَقَامَكَ وَ أَكْرَمَنِي أَنْ يَرْزُقَنِي طَلَبَ ثَارِكَ مَعَ إِمَامٍ**

مَنْصُورٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ» رسول خدا صلی الله علیه و آله به اصحابش فرمود:

أَيُّ عُرَى الْإِيمَانِ أَوْثَقُ کدامیک از دستاویزهای ایمان محکم تر است؟ گفتند: خدا و رسولش داناترند، و

بعضی از آنها گفتند: نماز و برخی گفتند: زکات و بعضی گفتند: روزه و برخی گفتند: حج و عمره و بعضی گفتند: جهاد، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: **فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ لِكُلِّ مَا**

قُلْتُمْ فَضُلٌّ وَ لَيْسَ بِهِ هر يك از اینها را که گفتید فضیلتی است، ولی جواب پرسش من نیست. **وَ لَكِنْ**

أَوْثَقُ عُرَى الْإِيمَانِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَ الْبُغْضُ فِي اللَّهِ وَ تَوَالِي أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَ التَّبَرُّي مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ ... محکم

ترین دستاویزهای ایمان دوستی برای خدا و دشمنی برای خدا و پیروی اولیاء خدا و بیزاری از دشمنان خداست. (الكافي، جلد ۲، صفحه ۱۲۵)

از هر غمی که بر دل ما خیمه می زند فرموده اند گریه بر تو مقدم است

از حرمت غمت چه بگویم که تا به حشر زهرا سیاهپوش عزایت دمامد است

به فرموده امام رضا علیه السلام از امشب تا عاشورا کسی خنده رو لبای پدرم امام کاظم علیه السلام نمی دید. آخه همه ساله از اول محرم تا روز عاشورا پیراهن پاره پاره سید الشهداء (علیه السلام) را از عرش خدا رو به زمین آویزون می کنند، حزن و غم و اندوه همه عالم را فرا می گیرد.

گفتم به صبا حال من زار بگوید از حال سفیرت به سر دار بگوید

گوید به تو در کوچه چه آمد به سر من گوید که چسان بسته عدو بال و پر من
نقل می کنند : مسلم مانند شیر بوده و چنان نیرویی داشت که دست مردی را می گرفت و او را به پشت بام پرت می کرد. تا اینکه بکر ابن حمران ملعون ضربتی بر روی مسلم زد و لب بالا و دندان او را افکند اما باز ،مسلم به هر طرف رو می کرد کسی در برابرش نمی ایستاد. وقتی دیدند حریف مسلم نمی شوند رفتن بالای بامها سنگ و چوب بر او می زدند. نی ها را آتش می زدند و بر سر مسلم می ریختند.

باسنگ، سر راه و لب بام نشستند آن سر که پر از عشق تو می بود شکستند

خفاش صفت، نیمه شب از جای پریدند آن لب که ثنا گوی تو می بود دریدند

ننموده حیا طایفه سنگ دل از تو من در عوض مردم کوفه خجل از تو

السلام علیکم یا اهل البيت النبوة